

FIȘA DISCIPLINEI

Fundamente etice ale cercetării în științele sociale

Anul universitar 2026/2027

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai Cluj-Napoca
1.2. Facultatea	Sociologie și Asistență Socială
1.3. Departamentul	Școala Doctorală de Sociologie și Asistență Socială
1.4. Domeniul de studii	Sociologie
1.5. Ciclul de studii	DOCTORAT
1.6. Programul de studii / Calificarea	Doctor în Sociologie
1.7. Forma de învățământ	IF, IFR

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei	Fundamente etice ale cercetării în științele sociale		Codul disciplinei SDR3131
2.2. Titularul activităților de curs	PROF. DR. HABIL. DÉGI LÁSZLÓ CSABA		
2.3. Titularul activităților de seminar	PROF. DR. MARIA CARMEN PANTEA		
2.4. Anul de studiu	1	2.5. Sem.	2
		2.6. Tipul de evaluare: E 2.7. Regimul: Obligatorie	

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1. Nr. de ore/săptămână 4	3.2. curs 2	3.3. seminar/lab. 2	3.4. Total ore plan 56	3.5. curs 28	3.6. seminar 28
Distribuția fondului de timp pentru studiul individual (SI) și activități de autoinstruire (AI): $10 \times 25 = 250$					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe (AI)					60
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					56
Pregătire seminare / laboratoare / proiecte, teme, referate, portofolii și eseuri					56
Tutoriat (consiliere profesională)					10
Examinări					2
Alte activități					10
3.7. Total ore studiu individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)					194
3.8. Total ore pe semestru					250
3.9. Numărul de credite					10

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	Nu se impun condiții formale.
4.2. de competențe	Se presupune cunoașterea de bază a epistemologiei și metodologiei cercetării în științele sociale.

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	Sală cu dotări multimedia (computer, videoproiector), acces la internet, acces la bibliografie online și baze de date (Web of Science, Scopus etc.)
5.2. de desfășurare a seminarului / laboratorului	Sală cu dotări multimedia (computer, videoproiector), acces la internet, acces la bibliografie online și baze de date (Web of Science, Scopus etc.)

6.1. Competențele specifice acumulate

Competențe profesionale / esențiale	CP2 – Capacitatea de identificare, formulare și soluționare creativă a problemelor de cercetare
	CP10 – Înțelegerea și aplicarea principiilor eticii cercetării
	CP3 – Stăpânirea metodelor și tehnicilor de cercetare avansată
	CP4 – Cunoașterea și aplicarea normelor de diseminare și publicare a rezultatelor cercetării
Competențe transversale	CT8 – Cunoștințe privind gândirea critică și analiza raționamentelor
	CT9 – Cunoștințe privind legislația în domeniul drepturilor de proprietate intelectuală

6.2. Rezultatele învățării

Cod competență	Cunoștințe	Aptitudini	Responsabilitate și autonomie
CP2	1. Cunoaște metode și tehnici pentru identificarea și formularea problemelor de cercetare originale. 2. Înțelege criteriile de relevanță și originalitate a problemelor științifice în sociologie.	1. Formulează probleme originale și propune soluții creative. 2. Aplică metode inovatoare pentru rezolvarea problemelor identificate.	1. Își asumă responsabilitatea pentru calitatea și impactul soluțiilor. 2. Lucrează autonom în definirea direcțiilor de cercetare.
CP10	1. Cunoaște codurile și regulamentele de etică în cercetare (naționale și internaționale). 2. Înțelege implicațiile etice ale metodologiei și rezultatelor cercetării sociologice.	1. Aplică principiile etice în toate etapele cercetării. 2. Evaluează riscurile etice și propune soluții pentru conformitate.	1. Își asumă responsabilitatea respectării principiilor etice. 2. Lucrează autonom pentru prevenirea și gestionarea problemelor de integritate.
CT8	1. Cunoaște conceptele de gândire critică și raționament logic. 2. Înțelege metode de analiză și interpretare a datelor în sociologie.	1. Analizează și interpretează critic probleme complexe de etică și integritate. 2. Formulează raționamente logice și argumentate pe marginea dilemelor etice.	1. Lucrează autonom în evaluarea critică a conduitei de cercetare. 2. Își asumă responsabilitatea argumentării deciziilor etice.
CT9	1. Cunoaște legislația privind proprietatea intelectuală și drepturile de autor. 2. Înțelege reglementările naționale și internaționale aplicabile cercetării sociologice.	1. Aplică legislația în elaborarea și publicarea lucrărilor științifice. 2. Gestionează responsabil drepturile de proprietate intelectuală.	1. Își asumă responsabilitatea respectării legislației privind drepturile de autor. 2. Lucrează autonom pentru protejarea rezultatelor cercetării.

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1. Obiectivul general al disciplinei	Disciplina urmărește formarea unei conduite academice integre și responsabile la nivel doctoral, prin înțelegerea aprofundată a principiilor eticii cercetării sociologice, a normelor de integritate academică și a cadrului epistemologic în care se înscrie cercetarea în științele sociale. Cursul îmbină perspectiva fundamentală - dezbateră marilor probleme ale epistemologiei sociale și ale metodologiei cercetării - cu aplicarea practică a standardelor etice în proiectele de doctorat.
7.2. Obiectivele specifice	A. Obiective cognitive 1. Explicarea și înțelegerea diferenței dintre cunoașterea științifică și cunoașterea comună, inclusiv relația cu alte forme de cunoaștere a socialului (Ilut). 2. Înțelegerea principalelor probleme ale epistemologiei sociale cu implicații metodologice majore (calitativ/cantitativ, nomotetic/idiografic, realism/constructivism, individualism/holism etc.). 3. Cunoașterea codurilor și regulamentelor de etică în cercetare (naționale și internaționale) și a cadrului legal privind proprietatea intelectuală. B. Obiective procedurale 1. Construirea unui plan de cercetare cu secțiune de etică riguroasă (consimțământ, confidențialitate, stocare și anonimizare a datelor) pentru tema doctorală proprie. 2. Compararea inter-metodică privind avantajele și dezavantajele diferitelor abordări metodologice; evaluarea critică a metodelor de culegere a informației în sociologie. 3. Utilizarea criteriilor științifice actuale de redactare și prezentare a lucrărilor, inclusiv practici corecte de citare, parafrizare, sinteză și utilizare responsabilă a inteligenței artificiale generative. C. Obiective atitudinale 4. Respectarea normelor de deontologie și etică a cercetării; asumarea unui angajament ferm față de integritatea academică pe tot parcursul carierei de cercetător. 5. Evaluarea critică a strategiilor și tehnicilor angajate în propriul demers de cercetare sociologică, cu sensibilitate față de vulnerabilitățile participanților și față de impactul social al rezultatelor.

8. Conținuturi

8.1. Curs	Metode de predare	Observații
1. Știința și cunoașterea științifică. Specificul disciplinelor socioumane. Relația cunoaștere comună – cunoaștere științifică. Tipuri de știință și interdisciplinaritate în cercetarea sociologică.	Prelegere interactivă; explicație; exemplificare; conversație euristică; analiză de studii de caz; dezbateri moderate	
2. Probleme ale epistemologiei sociale cu implicații metodologice majore: explicație și înțelegere; calitativ și cantitativ; nomotetic și idiografic; universal și contextual; macro și micro; realism și constructivism; individualism și holism; monism și dualism metodologic.	Prelegere interactivă; explicație; exemplificare; conversație euristică; analiză de studii de caz; dezbateri moderate	
3. Principii fundamentale ale eticii în cercetarea sociologică. Cadrul internațional (Declarația de la Helsinki, Belmont Report) și național (Legea nr. 206/2004, Codul etic UBB 2025). Virtutea cercetătorului.	Prelegere interactivă; explicație; exemplificare; conversație euristică; analiză de studii de caz; dezbateri moderate	
4. Evaluarea principalelor metode de culegere a informației: ancheta, interviul (individual și de grup), analiza documentelor, observația, experimentul - implicații etice ale fiecăreia.	Prelegere interactivă; explicație; exemplificare; conversație euristică; analiză de studii de caz; dezbateri moderate	

5. Consimțământul informat: informare, înțelegere, voluntariat. Dificultăți specifice: vulnerabilitate, analfabetism, consimțământ substituit. Particularități ale cercetării online.	Prelegere interactivă; explicație; exemplificare; conversație euristică; analiză de studii de caz; dezbateri moderate	
6. Confidențialitate și anonimizare a datelor. Date sensibile în sociologie (identitate, opinii politice, situație economică). Riscul de re-identificare; strategii de minimizare. Cadrul GDPR.	Prelegere interactivă; explicație; exemplificare; conversație euristică; analiză de studii de caz; dezbateri moderate	
7. Etica cercetării în România și pe plan internațional. Cadrul legal și Strategia Națională de Cercetare, Dezvoltare, Inovare. Comisii de etică: proceduri de sesizare și soluționare.	Prelegere interactivă; explicație; exemplificare; conversație euristică; analiză de studii de caz; dezbateri moderate	
8. Integritate academică: plagiat, autoplăgiat, ghostwriting, fabricare și falsificare a datelor. Studii de caz. Importanța cercetării originale în elaborarea tezei de doctorat.	Prelegere interactivă; explicație; exemplificare; conversație euristică; analiză de studii de caz; dezbateri moderate	
9. Noile frontiere: inteligența artificială generativă în redactare și analiză. Utilizare responsabilă: documentarea rolului AI, verificarea factuală, evitarea "halucinațiilor" și a fabricării surselor.	Prelegere interactivă; explicație; exemplificare; conversație euristică; analiză de studii de caz; dezbateri moderate	
10. Diseminarea rezultatelor: publicare etică, open access, drepturile de autor și proprietatea intelectuală. Peer-review: roluri și responsabilități. Dialogul cu editorii și răspunsul la recenzii critice.	Prelegere interactivă; explicație; exemplificare; conversație euristică; analiză de studii de caz; dezbateri moderate	
11. Considerații etice în diverse paradigme de cercetare sociologică: cercetare calitativă interpretativă, participativă, evaluativă, biografică. Implicații pentru validitate și transferabilitate.	Prelegere interactivă; explicație; exemplificare; conversație euristică; analiză de studii de caz; dezbateri moderate	
12. Cercetarea cu subiecți vulnerabili în sociologie. Comunități marginalizate, minorități, persoane instituționalizate. Roluri multiple cercetător–practician: tensiuni și soluții.	Prelegere interactivă; explicație; exemplificare; conversație euristică; analiză de studii de caz; dezbateri moderate	
13. Publicare etică, open access și drepturile de autor. Selecția revistelor (factor de impact, liste ARACIS/UEFISCDI); evitarea revistelor prădătoare. Procedura de peer-review: drepturi și responsabilități ale autorilor și recenzorilor.	Prelegere interactivă; explicație; exemplificare; conversație euristică; analiză de studii de caz; dezbateri moderate	
14. Recapitulare și sinteză. Profilul cercetătorului integrat: de la principii la practică. Discuție deschisă pe dilemele etice din proiectele doctoranzilor.	Prelegere interactivă; explicație; exemplificare; conversație euristică; analiză de studii de caz; dezbateri moderate	
Bibliografie selectivă: Berger, P. L. & Luckmann, T. (1999). Construirea socială a realității. București: Univers. Blaikie, N. (2010). Modele ale cercetării sociale. Cluj: CA Publishing. Chelcea, S. (2007). Metodologia cercetării sociologice - metode cantitative și calitative. București: Ed. Economică. Codul etic și deontologic profesional al UBB (2025). Cluj-Napoca: Universitatea Babeș-Bolyai. Creswell, J. W. & Plano Clark, V. L. (2011). Designing and Conducting Mixed Methods Research. London: Sage. Documentele privind activitatea Comisiei de Etică și a Subcomisiei de Etică Cercetării UBB (regulamente, proceduri de sesizare și soluționare).		

Durkheim, E. (1974). Reguliile metodei sociologice. București: Ed. Științifică.

Eaton, S. E. (ed.) (2024). Second Handbook of Academic Integrity. Cham: Springer. DOI: 10.1007/978-3-031-54144-5.

FAITH Project (2025). Guidelines on Developing Effective Academic Integrity Policies in Higher Education. European Network for Academic Integrity. <https://www.academicintegrity.eu/wp/faith-policy-guidelines/>.

Glendinning, I. et al. (2022). General Guidelines for Academic Integrity. European Network for Academic Integrity.

Iluț, P. (1997). Abordarea calitativă a socioumanului. Iași: Ed. Polirom.

Iluț, P. (2013). În căutare de principii. Epistemologie și metodologie socială aplicată. Iași: Polirom.

Israel, M. & Hay, I. (2021, 2nd ed.). Research Ethics and Integrity for Social Scientists: Beyond Regulatory Compliance. London: Sage.

Krueger, R. A. & Casey, M. A. (2005). Metoda focus-grup. Ghid practic pentru cercetarea aplicată. Iași: Ed. Polirom.

Macfarlane, B. (2009). Researching with Integrity. The Ethics of Academic Enquiry. London: Routledge.

Procedura Consiliului Științific al UBB pentru echivalarea și evaluarea contribuțiilor academice - HCA 247/13.01.2025.

Rotariu, T. (2016). Fundamente metodologice ale științelor sociale. Iași: Ed. Polirom.

Rotariu, T. & Iluț, P. (2006). Ancheta sociologică și sondajul de opinie (ed. a doua revizuită). Iași: Ed. Polirom.

Shamoo, A. & Resnik, D. (2015). Responsible Conduct of Research (3rd ed.). Oxford: Oxford University Press.

Silverman, D. (2011). Qualitative Research (3rd ed.). London: Sage.

Vlăsceanu, L. (2013). Introducere în metodologia cercetării sociologice. Iași: Polirom.

Weber, M. (2001). Teorie și metodă în științele culturii. Iași: Polirom.

Yin, R. K. (2014). Case Study Research: Design and Methods. London: Sage.

8.2. Seminar / laborator	Metode de predare	Observații
1. Știința și cunoașterea științifică. Discuție aplicată: Ce este cercetarea originală în sociologie? Criterii de relevanță și noutate.	Problematizare; exemplificare; conversație euristică; descoperire dirijată; atelier aplicat; peer-feedback	Studentii se pregătesc parcurgând materialul recomandat la bibliografie.
2. Probleme ale epistemologiei sociale: explicație vs. înțelegere; calitativ vs. cantitativ; realism vs. constructivism - aplicații la tema doctorală a fiecărui participant.	Problematizare; exemplificare; conversație euristică; descoperire dirijată; atelier aplicat; peer-feedback	Studentii se pregătesc parcurgând materialul recomandat la bibliografie.
3. Etica cercetării în România și pe plan internațional. Studii de caz: dileme etice reale din cercetarea sociologică. Identificarea riscurilor etice în propriile proiecte.	Problematizare; exemplificare; conversație euristică; descoperire dirijată; atelier aplicat; peer-feedback	
4. Conduita etică în cercetare. Fabricarea și falsificarea datelor: studii de caz celebre. Analiză critică aplicată.	Problematizare; exemplificare; conversație euristică; descoperire dirijată; atelier aplicat; peer-feedback	
5. Consimțământul informat - exerciții practice: redactarea formularului de consimțământ pentru tema doctorală proprie. Feedback colegial (peer-feedback).	Problematizare; exemplificare; conversație euristică; descoperire dirijată; atelier aplicat; peer-feedback	
6. Confidențialitate, anonimizare, management al datelor (GDPR). Atelier: elaborarea planului de management al datelor pentru proiectul doctoral.	Problematizare; exemplificare; conversație euristică; descoperire dirijată; atelier aplicat; peer-feedback	
7. Originalitate vs. plagiat: practici corecte de citare, parafrizare, sinteză. Interpretarea rapoartelor de similitudine (Turnitin) - limite și bune practici.	Problematizare; exemplificare; conversație euristică; descoperire dirijată; atelier aplicat; peer-feedback	

8. Proprietatea intelectuală și drepturile de autor în sociologie. Studii de caz. Înregistrarea și protejarea rezultatelor.	Problematizare; exemplificare; conversație euristică; descoperire dirijată; atelier aplicat; peer-feedback	
9. Utilizarea inteligenței artificiale în cercetarea socială: traducere, organizare bibliografie - riscuri etice și tehnice, transparență declarativă.	Problematizare; exemplificare; conversație euristică; descoperire dirijată; atelier aplicat; peer-feedback	
10. Dialogul științific și peer-review: feedback constructiv, relația cu editorii și evaluatorii, răspunsul la recenzii critice. Exerciții de redactare a răspunsului la recenzori.	Problematizare; exemplificare; conversație euristică; descoperire dirijată; atelier aplicat; peer-feedback	
11. Analiza secțiunilor de etică din proiectele doctoranzilor. Evaluare formativă și peer-feedback pe schița secțiunii de etică / avizul etic.	Problematizare; exemplificare; conversație euristică; descoperire dirijată; atelier aplicat; peer-feedback	
12. Atelier: selecția revistelor științifice potrivite pentru diseminarea rezultatelor. Identificarea revistelor prădătoare. Redactarea unui răspuns la recenzori.	Problematizare; exemplificare; conversație euristică; descoperire dirijată; atelier aplicat; peer-feedback	
13. Atelier final aplicat (I): revizuirea planului de management al datelor și a secțiunii de etică; identificarea riscurilor reziduale; discuție colegială.	Problematizare; exemplificare; conversație euristică; descoperire dirijată; atelier aplicat; peer-feedback	
14. Atelier final aplicat (II): prezentări scurte ale proiectelor doctoranzilor - provocări etice identificate și soluții propuse. Feedback colectiv și concluzii.	Problematizare; exemplificare; conversație euristică; descoperire dirijată; atelier aplicat; peer-feedback	

Bibliografie selectivă (aceleași titluri ca la curs, cu accent pe):

Comisia Europeană. (2021). *Ethics in social science and humanities* (pp. 4–23). Directorate-General for Research and Innovation.

Directorate-General for Research and Innovation. (2024). *Living guidelines on the responsible use of generative AI in research* (ERA Forum Stakeholders' document).

Eaton, S. E. (ed.) (2024). *Second Handbook of Academic Integrity*. Cham: Springer.

Iluț, P. (2013). *În căutare de principii. Epistemologie și metodologie socială aplicată*. Iași: Polirom.

Israel, M. & Hay, I. (2021). *Research Ethics and Integrity for Social Scientists*. London: Sage.

Rotariu, T. & Iluț, P. (2006). *Ancheta sociologică și sondajul de opinie*. Iași: Polirom.

Socaciu, E., Vică, C., & Mihailov, E. (2018). *Etică și integritate academică*. Editura Universității din București.

<https://eticasiintegritate.unibuc.ro/wp-content/uploads/2018/11/Etica-si-integritate-academica.pdf>

Șercan, E. (2017). *Deontologie academică: Ghid practic*. București: Editura Universității din București.

Documentele privind activitatea Comisiei de Etică și Subcomisiei de Etica Cercetării UBB.

Procedura Consiliului Științific al UBB - HCA 247/13.01.2025.

Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj Napoca. (2023). *Ghid de folosire a inteligenței artificiale*. FSAS.

Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj Napoca. (2024). *Recomandări de utilizare a inteligenței artificiale în scrierea academică*.

Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj Napoca. (2025). *Codul de etică și deontologie profesională al Universității Babeș-Bolyai* [PDF]. https://www.ubbcluj.ro/ro/despre/organizare/files/etica/Codul-etic-si-deontologie-profesionala_UBB_2025.pdf

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

Tematica propusă răspunde nevoii de rigoare metodologică și de integritate în planificarea și derularea unui proiect de cercetare conform criteriilor de obținere a titlului de doctor în domeniul Sociologie. Cursul este aliniat cu așteptările comunității academice și profesionale care plasează integritatea în centrul activității de cercetare. Normele de etică, evitarea plagiatului, gestionarea responsabilă a datelor și declararea utilizării inteligenței artificiale sunt cerințe esențiale ale revistelor științifice indexate (Web of Science, Scopus), ale asociațiilor profesionale din sociologie (ISA, ESA, Societatea Sociologilor din România) și ale agențiilor de finanțare a cercetării (UEFISCDI, Horizon Europe). Angajatorii - universități, institute de cercetare, organizații internaționale, think-tank-uri și ONG-uri de anvergură - consideră integritatea o competență non-negociabilă. Cursul oferă formarea de bază pentru o carieră de cercetare credibilă, responsabilă și internațional competitivă.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1. Criterii de evaluare	10.2. Metode de evaluare	10.3. Pondere din nota finală
10.4. Curs	Lucrare individuală (cu referințe) sub forma unei analize reflexive a provocărilor etice specifice propriului proiect doctoral în sociologie. Coerența argumentelor, analiza dilemelor etice, calitatea justificării alegerilor etice și claritatea planului de management al datelor. Realizarea și prezentarea scurtă a lucrării în plen (peer discussion).	Examen - prezentare și apărare orală a lucrării individuale	50%
10.5. Seminar / laborator	Claritatea intervențiilor; participarea activă la discuții; calitatea peer-feedback-ului; finalizarea atelierelor aplicative (secțiunea de etică, planul de management al datelor).	Evaluare continuă; participare la ateliere	50%
10.6. Standard minim de performanță Conținut minim al lucrării de examen: • Descriere scurtă a proiectului doctoral (temă, populație/ participanți, metodă). • Identificarea a cel puțin două principii etice aflate în conflict într-un proiect de cercetare (autonomie, non-maleficiența, beneficiența, justiție, integritate), responsabilitate socială) • Identificarea a cel puțin două tipuri de dileme etice: de exemplu, una legată de proces (i.e. consimțământ, confidențialitate, roluri multiple, recrutare) și una legată de conținut (i.e. sensibilitate, stigmatizare, re-identificare). • Analiză critică a riscurilor și justificare etică a alegerilor metodologice. • Propuneri de soluții viabile și argumentate (proceduri, protocoale, adaptări). • Reflecție privind utilizarea IA generative (dacă este cazul) și menționarea explicită a modului de folosire. Pentru promovare: • Doctorandul identifică principalele provocări etice ale propriului proiect și propune soluții coerente și argumentate. • Demonstrează înțelegerea principiilor de consimțământ informat, confidențialitate și integritate academică. • Prezență minimă la seminare: 50%.			

11. Etichete ODD (Obiective de Dezvoltare Durabilă / Sustainable Development Goals)

ODD 4 – Educație de calitate: promovarea integrității academice și a conduitei etice în cercetare ca fundament al educației doctorale de calitate.
 ODD 16 – Pace, justiție și instituții solide: respectarea drepturilor participanților la cercetare, a normelor deontologice și a cadrului legal.
 ODD 17 – Parteneriate pentru îndeplinirea obiectivelor: promovarea colaborării etice și transparente în cercetare la nivel național și internațional.

Data completării:	Semnătura titularului de curs	Semnătura titularului de seminar
-------------------------	-------------------------------	----------------------------------

	Prof. univ. habil. dr. Dégi László Csaba 	Prof. univ. habil. dr. Maria Carmen Pantea
Data avizării în departament:	Semnătura directorului de departament Prof. univ. habil. dr. Dégi László Csaba 	